

KONVENCIJA EIROPAS ARHITEKTŪRAS MANTOJUMA AIZSARDZĪBAI

Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe

Granāda, 1985. gada 3. oktobris

Eiropas līgumu sērija / 121

Apakšā parakstījušās Eiropas Padomes Dalībvalstis,

- Uzskatot, ka Eiropas Padomes mērķis ir sasniegt lielāku vienotību starp tās dalībniekiem, lai nodrošinātu un realizētu ideālus un principus, kas ir to kopējais mantojums;
- Atzīstot, ka arhitektūras mantojums ir Eiropas kultūras mantojuma bagātības un daudzveidības neaizvietojamais izteiksmes veids, tas ietver sevī nenovērtējamas mūsu pagātnes liecības un ir visu eiropiešu kopējais mantojums;
- Atsaucoties uz Eiropas Kultūras konvenciju (parakstīta Parīzē, 1954. gada 19. decembrī), sevišķi tās 1. pantu;
- Atsaucoties uz Eiropas Hartu par arhitektūras mantojumu, ko 1975. gada 26. septembrī pieņēma Eiropas Padomes Ministru komiteja, un 1976. gada 14. aprīlī pieņemto Rezolūciju (76) 28 par likumu un likumdošanas aktu pārstrādāšanu atbilstoši arhitektūras mantojuma saskaņotas saglabāšanas prasībām;
- Atsaucoties uz Eiropas Padomes Parlamentārās asamblējas Rekomendāciju 880 (1979) par Eiropas arhitektūras mantojuma saglabāšanu;
- Atsaucoties uz Dalībvalstu Ministru komitejas Rekomendāciju R (80) 16 par arhitektu, pilsētplānotāju, civilo inženieru un ainavas arhitektu speciālu apmācību un Ministru komitejas Rekomendāciju R (81) 13, kas pieņemta 1981. gada 1. jūlijā, par izzūdošu amatniecības nozaru atbalstīšanu;
- Atgādinot, cik svarīgi ir nodot nākamām paaudzēm kultūras vērtību sistēmu, uzlabojot pilsētu un lauku vidi, tādējādi veicinot valstu un reģionu ekonomisko, sociālo un kultūras attīstību;
- Apliecinot, cik svarīgi ir panākt saskaņu lai izstrādātu vienotu politiku attiecībā uz arhitektūras mantojuma saglabāšanu un attīstību,

Vienojās par sekojošo:

Arhitektūras mantojuma definīcija

1. pants

Šajā konvencijā ar "arhitektūras mantojumu" tiek saprasti sekojoši nekustamie objekti:

1 pieminekļi: visas ēkas un konstrukcijas, kas izraisa īpašu vēsturisku, arheoloģisku, māksliniecisku, zinātnisku, sociālu vai tehnisku interesi, ieskaitot to detaļas un rotājumus;

2 ēku grupas: viendabīgas pilsētu un lauku ēku grupas, kas ir vēsturiski, arheoloģiski, mākslinieciski, zinātniski, sociāli vai tehniski nozīmīgas, kas ir pietiekami kompaktas, lai veidotu topogrāfiski norobežojamas vienības;

3 nozīmīgas vietas: kombinēti cilvēka un dabas veidojumi, kas ir teritorijas ar īpašu apbūvi un ir pietiekami raksturīgas un viendabīgas, lai būtu topogrāfiski norobežojamas un izraisītu īpašu vēsturisku, arheoloģisku, māksliniecisku, zinātnisku, sociālu vai tehnisku interesi.

Aizsargājamo objektu noteikšana

2. pants

Lai precīzi noteiktu aizsargājamās pieminekļus, ēku grupas un nozīmīgas vietas, katra Dalībvalsts apņemas izmantot inventarizāciju un gadījumā, ja attiecīgie objekti ir apdraudēti, pēc iespējas ātri izstrādāt attiecīgu dokumentāciju.

Juridiskās aizsardzības pasākumi

3. pants

Katra Dalībvalsts apņemas:

1 veikt juridiskus pasākumus, lai aizsargātu arhitektūras mantojumu;

2 šādu pasākumu ietvaros un veicot īpašus pasākumus valstī vai reģionā, nodrošināt pieminekļu, ēku grupu un nozīmīgu vietu aizsardzību.

4. pants

Katra Dalībvalsts apņemas:

1 atbilstoši aplūkojamo objektu aizsardzības likumdošanai, īstenot attiecīgus pārraudzības un pilnvarošanas pasākumus;

2 novērst aizsargājamo objektu izkropļošanu, bojāšanu vai iznīcināšanu. Lai to sasniegtu, katra Dalībvalsts apņemas ieviest, ja tas vēl nav izdarīts, likumdošanu, kas:

a pieprasa iesniegt attiecīgās institūcijās visus tos plānus, kuros paredzēts iznīcināt vai pārveidot pieminekļus, kuri jau tiek aizsargāti vai arī attiecībā uz kuriem ir noteikti aizsardzības pasākumi, kā arī jebkurus citus plānus, kas ietekmē šo pieminekļu apkārtni;

b pieprasa iesniegt attiecīgās institūcijās visus tos plānus, kas iespaido ēku grupas vai to daļas, vai arī nozīmīgas vietas un kas paredz

- ēku iznīcināšanu
- jaunu ēku celtniecību
- nozīmīgas izmaiņas, kas kaitē ēku vai nozīmīgu vietu raksturam;

c ļauj varas iestādēm pieprasīt no aizsargājamā objekta īpašnieka veikt darbu vai veikt šādu darbu pašiem, ja īpašnieks to neveic;

d pieļauj aizsargājamā objekta atsavināšanu.

5. pants

Katra Dalībvalsts apņemas aizliegt ikkatra pieminekļa vai tā daļas pārvietošanu, izņemot gadījumus, kad šādu pieminekļu materiālā saglabāšana pārvietošanu padara obligātu. Šādos apstākļos kompetentai institūcijai jāveic nepieciešamie pasākumi pieminekļa demontāžai, pārvietošanai un uzstādīšanai atbilstošā vietā.

Papildu pasākumi

6. pants

Katra Dalībvalsts apņemas:

1 nodrošināt varas iestāžu finansiālu atbalstu, lai uzturētu un atjaunotu arhitektūras mantojumu, kas atrodas tās teritorijā, saskaņā ar valsts, reģionālo vai vietējo kompetenci un pieejamā budžeta ietvaros;

2 nepieciešamības gadījumā veikt finansiālus pasākumus, lai atvieglotu šī mantojuma saglabāšanu;

3 veicināt privāto iniciatīvu, lai uzturētu un atjaunotu arhitektūras mantojumu.

7. pants

Katra Dalībvalsts apņemas veicināt vispārējus vides uzlabošanas pasākumus pieminekļu apkārtņē, ēku grupās un nozīmīgās vietās.

8. pants

Lai ierobežotu arhitektūras mantojuma fiziskas iznīcināšanas draudus, katra Dalībvalsts apņemas:

1 veicināt zinātnisko izpēti, lai noteiktu un analizētu piesārņotības kaitīgo iedarbību un noteiktu veidu, kā to samazināt vai novērst;

2 ņemt vērā arhitektūras mantojuma saglabāšanas specifiskās problēmas, izstrādājot politiku cīņai pret piesārņošanu.

Sankcijas

9. pants

Katra Dalībvalsts apņemas nodrošināt, ka tai pieejamās varas ietvaros arhitektūras mantojumu aizsargājošās likumdošanas pārkāpumi sastaps atbilstošu un adekvātu attiecīgo institūciju rīcību. Šī rīcība attiecīgos apstākļos ietver prasību vainīgajam nojaukt jauncelni, kas neatbilst prasībām, vai atjaunot aizsargājamo objektu tā sākotnējā stāvoklī.

Kultūras pieminekļu saglabāšanas politika

10. pants

Katra Dalībvalsts apņemas pieņemt saskaņotas saglabāšanas politiku, kas:

1 ietvert arhitektūras mantojuma aizsardzību kā vienu no būtiskiem pilsētu un lauku plānošanas mērķiem un nodrošināt, lai šo prasību ņemtu vērā, gan izstrādājot teritoriālās attīstības plānus, gan izsniedzot atļaujas darbu veikšanai;

2 izstrādāt arhitektūras mantojuma atjaunošanas un uzturēšanas programmas;

3 padarīt arhitektūras mantojuma saglabāšanu, popularizēšanu un atjaunošanu par kultūras, vides un teritoriālās plānošanas politikas galveno virzienu;

4 kad vien iespējams, pilsētu un lauku plānošanas procesā veicināt to ēku saglabāšanu un izmantošanu, kuru patiesā nozīme nenodrošinātu to aizsardzību atbilstoši šīs Konvencijas 3. panta 1. punktam, bet kuras ir interesantas ar savu novietojumu pilsētas vai lauku vidē un ir vērtīgas no dzīves kvalitātes viedokļa;

5 veicināt tradicionālu iemaņu un materiālu izmantošanu un attīstību kā būtisku elementu arhitektūras mantojuma nākotnei.

11. pants

Ar atbilstošu attieksmi pret mantojuma arhitektonisko un vēsturisko raksturu, katra Dalībvalsts apņemas veicināt:

- aizsargājamo objektu izmantošanu atbilstoši mūsdienu dzīves prasībām;

- ja pieļaujams, pielāgot vecas ēkas jaunai izmantošanai.

12. pants

Atzīstot, cik nozīmīga ir publiska pieeja aizsargājamiem objektiem, katra Dalībvalsts apņemas veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka šādas pieejas sekas, it sevišķi jebkādi celtniecības darbi, nekaitē šādu objektu arhitektoniskajam un vēsturiskajam raksturam un to apkārtni.

13. pants

Lai atvieglotu šo pasākumu ieviešanu, katra Dalībvalsts savas politiskās un administratīvās struktūras ietvaros apņemas veicināt efektīvu sadarbību starp visu līmeņu institūcijām, kas atbildīgas par saglabāšanas, kultūras, vides un teritoriālās plānošanas pasākumiem.

Piedalīšanās un asociācijas

14. pants

Lai palielinātu varas iestāžu veikto pasākumu efektivitāti arhitektūras mantojuma noteikšanas, aizsardzības, atjaunošanas, uzturēšanas, izmantošanas un popularizēšanas jomās, katra Dalībvalsts apņemas:

1 izveidot vairākpakāpju lēmumu pieņemšanu, atbilstošu mehānismu, kas nodrošinātu informācijas piegādi, konsultācijas un sadarbību starp valsts, reģionālajām un vietējām varas iestādēm, kultūras iestādēm, asociācijām un sabiedrību;

2 šajā jomā veicināt sponsorēšanas un bezpeļņas asociāciju attīstību.

Informācija un apmācība

15. pants

Katra Dalībvalsts apņemas:

1 attīstīt sabiedrības izpratni par to, ka arhitektūras mantojuma saglabāšana ir vērtība gan kā kultūras identitātes elements, gan kā iedvesmas un radošā gara avots mūsu un nākamām paaudzēm;

2 šai nolūkā veicināt informācijas izplatīšanos un izpratnes palielināšanos, sevišķi izmantojot mūsdienu sakaru un popularizēšanas līdzekļus, šo pasākumu mērķis ir:

a jau no skolas gadiem modināt un palielināt sabiedrības interesi par mantojuma, apbūves vides kvalitātes un arhitektūras aizsardzību;

b parādīt vienotību, kas pastāv starp kultūras mantojumu un arhitektūru, mākslu, tautas tradīcijām un dzīves veidu visos līmeņos - Eiropas, valsts vai reģiona.

16. pants

Katra Dalībvalsts apņemas veicināt apmācību amatniecībā un dažādās profesijās, kas ir saistītas ar arhitektūras mantojuma saglabāšanu.

Kultūras mantojuma saglabāšanas politikas koordinācija Eiropā

17. pants

Dalībvalstis apņemas apmainīties ar informāciju par savu kultūras mantojuma saglabāšanas politiku attiecībā uz:

1 metodēm, kas jāpieņem, lai apzinātu, aizsargātu un saglabātu objektus, ņemot vērā vēstures attīstību un arhitektūras mantojuma objektu skaita pakāpenisku pieaugumu;

2 veidiem, kā arhitektūras mantojuma aizsargāšanas nepieciešamību vislabāk piemērot mūsdienu ekonomiskajām, sociālajām un kultūras norisēm;

3 iespējām, ko piedāvā jaunas tehnoloģijas, lai identificētu un uzskaitītu arhitektūras mantojumu, novērstu materiālu iznīcināšanu, veiktu zinātniskos pētījumus, atjaunošanas darbus, izmantotu un popularizētu šo mantojumu;

4 līdzekļiem, kā veicināt arhitektu jaunradi, kas nodrošinās mūsu laikmeta ieguldījumu Eiropas mantojumā.

18. pants

Dalībvalstis apņemas piedāvāt, kad vien nepieciešams, starptautisku tehnisko palīdzību, apmainoties ar arhitektūras mantojuma saglabāšanas pieredzi un ekspertiem.

19. pants

Atbilstoši valsts likumdošanai vai starptautiskiem līgumiem Dalībvalstis apņemas Eiropā veicināt apmaiņu ar arhitektūras mantojuma saglabāšanas speciālistiem, to skaitā tiem, ka atbild par tālāku apmācību.

20. pants

Ekspertu komitejai, ko šīs Konvencijas mērķiem un atbilstoši Eiropas Padomes Statūtu 17. pantam izveidojusi Eiropas Padomes Ministru komiteja, jāseko šīs Konvencijas īstenošanai, un proti:

1 periodiski jāziņo Eiropas Padomes Ministru komitejai par arhitektūras mantojuma saglabāšanas politiku šīs Konvencijas Dalībvalstīs, par šīs Konvencijas principu realizēšanu un par savu darbību;

2 jāiesaka Eiropas Padomes Ministru komitejai pasākumi, kā īstenot Konvencijas nosacījumus, proti, veikt daudzpusējus pasākumus, Konvencijas pārstrādāšanu vai papildināšanu un sabiedrības informēšanu par šīs Konvencijas mērķiem;

3 jāsniedz rekomendācijas Eiropas Padomes Ministru komitejai par to valstu uzaicināšanu pievienoties šai Konvencijai, kas nav Eiropas Padomes Dalībvalstis.

21. pants

Šīs Konvencijas nosacījumi nekavēs pielietot tos specifiskos nosacījumus, kuri ļauj veiksmīgāk aizsargāt objektus, kas aprakstīti 1. pantā, un proti:

- 1972. gada 16. novembra Konvencija par Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību;

- 1969. gada 6. maija Konvencija par Arheoloģiskā mantojuma aizsardzību.

Noslēguma panti

22. pants

1 Šī Konvencija tiks nodota parakstīšanai Eiropas Padomes Dalībvalstīm. Tā ir jāratificē, jāpieņem vai jāatzīst. Ratifikācijas, pieņemšanas vai atzīšanas dokumenti glabājami pie Eiropas Padomes Ģenerālskretāra.

2 Šī Konvencija stāsies spēkā trīs mēnešus pēc datuma, kad trīs Eiropas Padomes Dalībvalstis piekritīs pakļauties šai Konvencijai saskaņā ar iepriekšējā punkta nosacījumiem.

3 Attiecībā uz katru Dalībvalsti, kas pēc tam piekrīt pakļauties šai Konvencijai, tā stāties spēkā trīs mēnešus pēc datuma, kad nodoti glabāšanā ratifikācijas, pieņemšanas vai atzīšanas dokumenti.

23. pants

1 Pēc šīs Konvencijas stāšanās spēkā, Eiropas Padomes Ministru komiteja var uzaicināt jebkuru Valsti, kas nav Eiropas Padomes un Eiropas Ekonomiskās Kopienas Dalībvalsts, pievienoties šai Konvencijai, atsaucoties uz lēmumu, ko pieņēmis vairākums atbilstoši Eiropas Padomes Statūtu 20.d pantam un uz atklātu balsojumu, kurā piedalījušies visi to Konvencijas pievienojušos Valstu pārstāvji, kas piedalās Komitejā.

2 Attiecībā uz katru pievienojušos Valsti vai Eiropas Ekonomisko Kopienu, ja tā pievienosies Konvencijai, šī Konvencija stājas spēkā trīs mēnešus pēc datuma, kad pievienošanās dokuments ir nodots glabāšanā Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram.

24. pants

1 Jebkura Valsts parakstīšanas laikā vai nododot glabāšanā ratifikācijas, pieņemšanas vai atzīšanas dokumentu, norāda teritoriju vai teritorijas, uz ko šī Konvencija attieksies.

2 Vēlāk jebkura Valsts, adresējot deklarāciju Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram, var paplašināt šīs Konvencijas darbību uz jebkuru citu teritoriju, kas noteikta deklarācijā. Attiecībā uz šo teritoriju Konvencija stājas spēkā sešus mēnešus pēc datuma, kad šo deklarāciju būs saņēmis Eiropas Padomes Ģenerālsekretārs.

3 Jebkura deklarācija, kas izstrādāta, pamatojoties uz diviem iepriekšējiem punktiem, attiecībā uz jebkuru teritoriju, kas noteikta šādā deklarācijā, var tikt atsaukta, nosūtot notu, kas adresēta Ģenerālsekretāram. Atsaukums stājas spēkā sešus mēnešus pēc datuma, kad šo notu būs saņēmis Ģenerālsekretārs.

25. pants

1 Jebkura Valsts laikā, kad Konvencija tiek parakstīta vai kad ratifikācijas, pieņemšanas, atzīšanas vai pievienošanās dokuments tiek nodots glabāšanā, var paziņot, ka tā saglabā tiesības nepakļauties, kopumā vai daļēji, 4. panta c un d punktu nosacījumiem. Nekādi citi iebildumi nav pieļaujami.

2 Jebkura pievienojusies Valsts, kas ir formulējusi iebildumus, pamatojoties uz iepriekšējo punktu, var pilnībā vai daļēji tos atsaukt, nosūtot notu, kas adresēta Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram. Atsaukums stājas spēkā dienā, kad šo notu saņem Ģenerālsekretārs.

3 Dalībvalsts, kas formulējusi iebildumus attiecībā uz nosacījumiem, kas minēti augstāk 1. punktā, nevar prasīt no citām Dalībvalstīm šo nosacījumu ievērošanu, tomēr, ja šie iebildumi ir daļēji vai kondicionāli, tā var prasīt šo nosacījumu ievērošanu, ciktāl pati tos ir pieņēmusi.

26. pants

1 Katra Dalībvalsts jebkurā laikā var denonsēt šo Konvenciju, nosūtot notu, kas adresēta Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram.

2 Šāda denonsācija stāsies spēkā sešus mēnešus pēc datuma, kad šo notu būs saņēmis Ģenerālsekretārs.

27. pants

Eiropas Padomes Ģenerālsekretāram ir jāpaziņo Eiropas Padomes Dalībvalstīm, jebkurai Valstij, kas ir pievienojusies šai Konvencijai, un Eiropas Ekonomiskajai Savienībai, ja tā ir pievienojusies šai Konvencijai, par:

a jebkuru jaunu Dalībvalsti;

b jebkura ratifikācijas, pieņemšanas, atzīšanas vai pievienošanās dokumenta nodošanu glabāšanā;

c jebkuru datumu, kad šī Konvencija stājas spēkā saskaņā ar 22., 23. un 24. pantu;

d jebkuru citu aktu, notu vai paziņojumu, kas attiecas uz šo Konvenciju.

To apliecinot, apakšā parakstījušies, attiecīgi pilnvaroti, parakstīja šo Konvenciju.

Sastādīts Granādā, 1985. gada 3. oktobrī angļu un franču valodā, abi teksti ir vienlīdz autentiski, vienā eksemplārā, kas tiek nodots glabāšanā Eiropas Padomes arhīvos. Eiropas Padomes Ģenerālsekretārs nosūta apstiprinātas kopijas visām Eiropas Padomes Dalībvalstīm, jebkurai citai Valstij vai Eiropas Ekonomiskajai Savienībai, kas uzaicinātas pievienoties šai Konvencijai.